

Activiteitenplan Kerkuil in verband met een verbouwing aan de Griftdijk in Nijmegen

Oktober 2017
P17-176/W1374
Auteur: A. Paulusse

Natuur-Wetenschappelijk Centrum
078-6213921
nwcadvies@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

Activiteitenplan Kerkuil in verband met een verbouwing aan de Griftdijk in Nijmegen

Activiteitenplan Kerkuil in verband met een verbouwing aan de Griftdijk in Nijmegen

Opdrachtgever: Mevrouw Klomp

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Tamar Braaksma, Manuela Dubbeldam, Rob Haan, Vivian Maas,
Anne Paulusse, Sanne Westbroek

Samenstelling: Anne Paulusse

Foto voorpagina: Kerkuil
Door Hans Gebuis

Foto's overig: Anne Paulusse

Activiteitenplan Kerkuil in verband met een verbouwing aan de Griftdijk in Nijmegen
[Samenst.: Paulusse, A] [Foto's: Paulusse, A.]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Griftdijk, Nijmegen, activiteitenplan, positieve afwijzing, Wet natuurbescherming,
Kerkuil

W1374/P17-176

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, oktober 2017

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Projectbeschrijving	7
	2.1 Naam van project en adresgegevens	7
	2.2 Doel en omschrijving van het project	7
	2.3 Deskundige betrokken bij het project	8
3	Beschrijving plangebied	9
	3.1 Locatie plangebied en huidige situatie	9
	3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	11
	3.3 Beschermde soorten binnen en in de omgeving van het plangebied	12
4	Werkzaamheden en planning	23
5	Effectenstudie en maatregelen	25
	5.1 Effecten op de Kerkuil	25
	5.2 Mitigerende maatregelen	29
	5.3 Planning van de werkzaamheden met maatregelen	33
6	Alternatieven en zorgvuldig handelen	35

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Huidige medewerkers NWC en hun kwalificaties

Bijlage 2: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Wet natuurbescherming

Bijlage 3: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Wet natuurbescherming

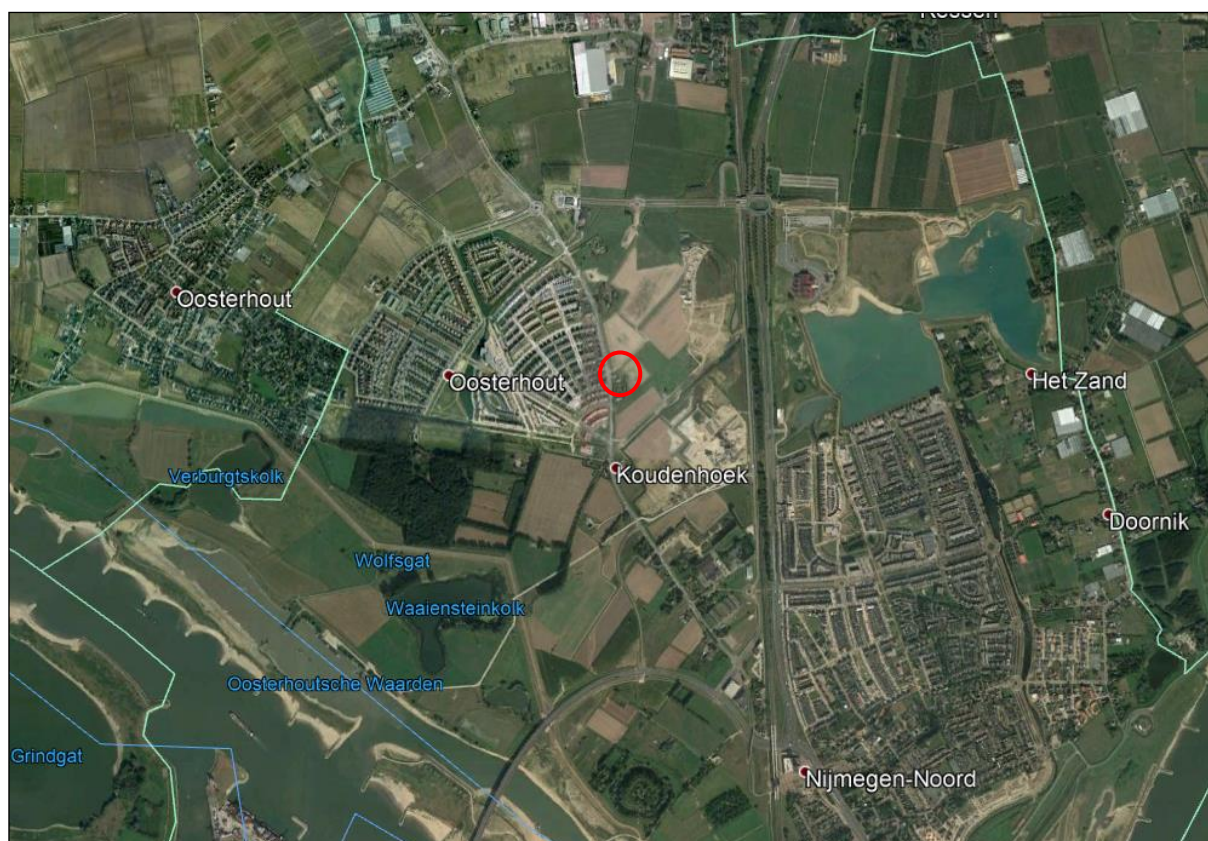
1. Inleiding

Er bestaan plannen om aan de Griftdijk 62 in Nijmegen een woning met aangrenzende schuur te verbouwen tot kinderdagverblijf. Voor zover bekend, is er geen sprake van het dempen of anderszins aantasten van oppervlaktewater en zal de vrijstaande schuur die ook in het plangebied aanwezig is niet verbouwd worden.

Voor dergelijke plannen en ruimtelijke ingrepen dient, in het kader van de Wet natuurbescherming, onderzoek gedaan te worden naar de aanwezige natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden.

Uit flora- en faunaonderzoek, uitgevoerd door het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC), blijkt dat er binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen van de Kerkuil (*Tyto alba*) aanwezig zijn. De Kerkuil is een vogelsoort waarvan de verblijfplaats jaarrond beschermd wordt door de Wet natuurbescherming. Ook de functionele leefomgeving valt onder bescherming van deze wet. Als gevolg van de voorgenomen plannen, zullen negatieve effecten op de Kerkuil plaatsvinden, hetgeen tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming leidt. Om overtreding te voorkomen worden mitigerende maatregelen getroffen. Ook wordt er een positieve afwijzing aangevraagd.

Mevrouw Klomp (initiatiefneemster) heeft het NWC gevraagd om een positieve afwijzing ten aanzien van de Kerkuil aan te vragen en het bijbehorende activiteitenplan te schrijven.

Figuur 1: Ligging plangebied (rood omcirkeld) in de streek

Bron kaartmateriaal: Google Earth, 2017

Figuur 2: Begrenzing van het plangebied (rood omlijnd)

Bron: Google Maps, 2017

2. Projectbeschrijving

2.1 Naam van project en adresgegevens

Naam: Verbouwproject aan de Griftdijk 62 in Nijmegen, provincie Gelderland

Adresgegevens: Griftdijk 62
6515 AG Nijmegen

2.2 Doel en omschrijving van het project

Met de ontwikkeling aan de Griftdijk wordt een kinderopvang gerealiseerd. Hiervoor wordt het bestaande woonhuis met de aangrenzende schuur verbouwd. Het asbest dak van de aangrenzende schuur zal worden vervangen. In het woonhuis komt de buitenschoolse opvang en in de aangrenzende schuur het kinderdagverblijf. Alle verdiepingen zullen hierbij benut gaan worden.

Het doel van de ontwikkeling van een kinderopvang aan de Griftdijk is om te voldoen aan de vraag naar goede kinderopvang in de omgeving Nijmegen-Noord. In de omgeving van Nijmegen-Noord zijn veel jonge gezinnen komen wonen door de bouw van een nieuwbouwwijk (Gemeente Nijmegen, 2015). Door de aantrekkende economie is er meer werkgelegenheid, hierdoor groeit ook de vraag naar kinderopvang (Kinderopvang Totaal, 2016; RTL nieuws 2017). Er zijn zelfs weer wachtlijsten voor kinderopvang in de grote steden, maar ook in Nijmegen (AD, 2017). Ook voor de kinderen die speciale zorg nodig hebben is een tekort aan opvang (Kinderopvang Totaal, 2016a). De initiatiefneemster is aan het onderzoeken of ze hier mogelijk iets voor kan betekenen.

Een goede opvang is voor de kinderen gunstig om zich te ontwikkelen in een sociale omgeving. De kinderen kunnen hier spelenderwijs leren en het is goed voor de ontwikkeling van bijvoorbeeld de taal (Regioplan, 2012; RTL nieuws, 2017).

Voor de ontwikkeling van de kinderopvang aan de Griftdijk 62 is het belangrijk dat het asbest dak van de aangrenzende schuur aan de woning wordt verwijderd. Asbestdaken raken beschadigd door weer en wind. Na beschadiging kunnen de asbestvezels vrijkomen. Asbest is levensgevaarlijk wanneer de vezels vrijkomen en ingeademd worden. Het kan onder andere longkanker veroorzaken (Rijksoverheid, 2017). Om deze redenen zal het dak worden vervangen door ongevaarlijk materiaal. Zo wordt er een veilige omgeving gecreëerd voor de kinderen die gebruik gaan

maken van de kinderopvang, maar ook voor de bewoners in de omgeving van de locatie.

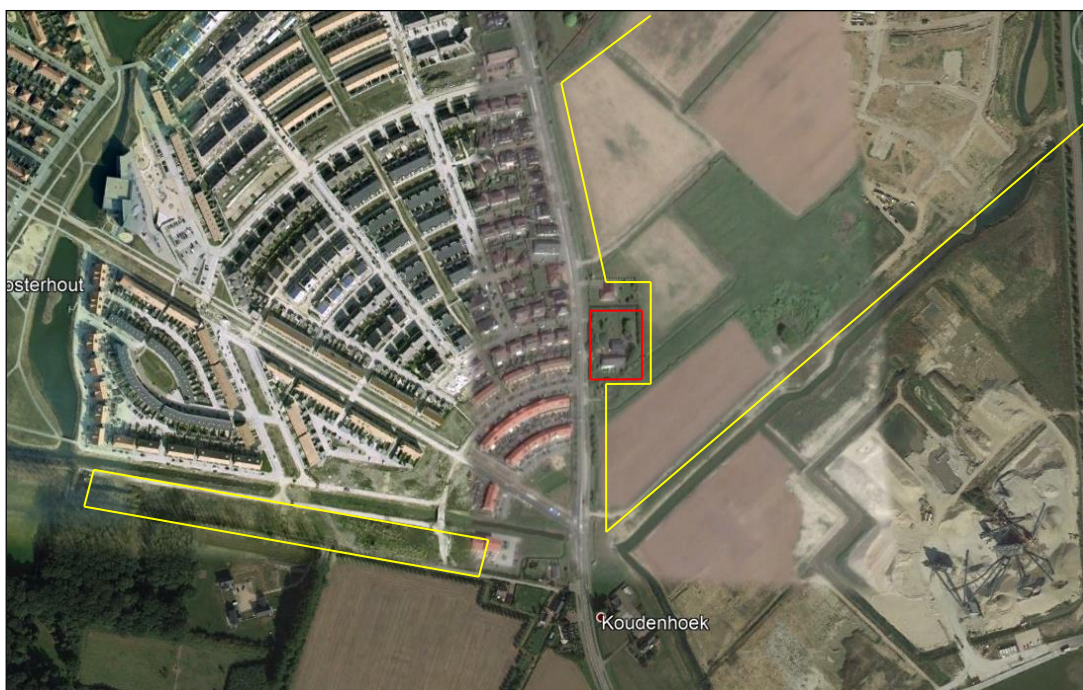
2.3 Deskundige betrokken bij project

De initiatiefneemster wordt bij de ontheffingsaanvraag begeleid door het NWC. Dit ecologisch adviesbureau bestaat sinds 1986 en heeft in de loop der jaren veel ervaring opgedaan met onder andere ecologisch onderzoek, toetsingen aan de natuurwetgeving en het aanvragen van ontheffingen. De werknemers zijn specialisten op het gebied van verschillende soortgroepen en hebben, aanvullend op eerdere opleidingen, cursussen gevolgd om hun ecologische kennis te vergroten en op peil te houden. Bijlage 1 geeft een overzicht van de huidige medewerkers van het NWC en hun kwalificaties.

3. Beschrijving plangebied

3.1 Locatie plangebied en huidige situatie

Het plangebied ligt aan de Griftdijk 62 in Nijmegen (provincie Gelderland) met Amersfoortcoördinaten 186.925-432.029 (figuur 1 en 2). Inmiddels bevindt zich ten noorden, oosten en zuiden van het plangebied een complete woonwijk (figuur 3).

Figuur 3: Begrenzing plangebied (rood omlijnd) en nu aanwezige woonwijk (geel omlijnd)

Bron: Google Earth, 2017

Het plangebied wordt in het westen begrensd door de Griftdijk en in het noorden door een perceel met grasland en bomen. In het (noord)oosten en zuiden wordt het plangebied omgeven door een woonwijk.

Het plangebied bestaat uit een woning met een aangrenzende open kapschuur. Ook is een vrijstaande open kapschuur, een tuin en een klein schuurtje aanwezig. Voor een impressie van het plangebied zie foto's 1 t/m 6 op de volgende pagina.

Foto 1: Woning met aangrenzende open kapschuur en vrijstaande open kapschuur (links) binnen het plangebied

Foto 2: Woning met aangrenzende schuur binnen het plangebied

Foto 3: De vrijstaande open kapschuur

Foto 4: Kerkuilkast in de vrijstaande open kapschuur

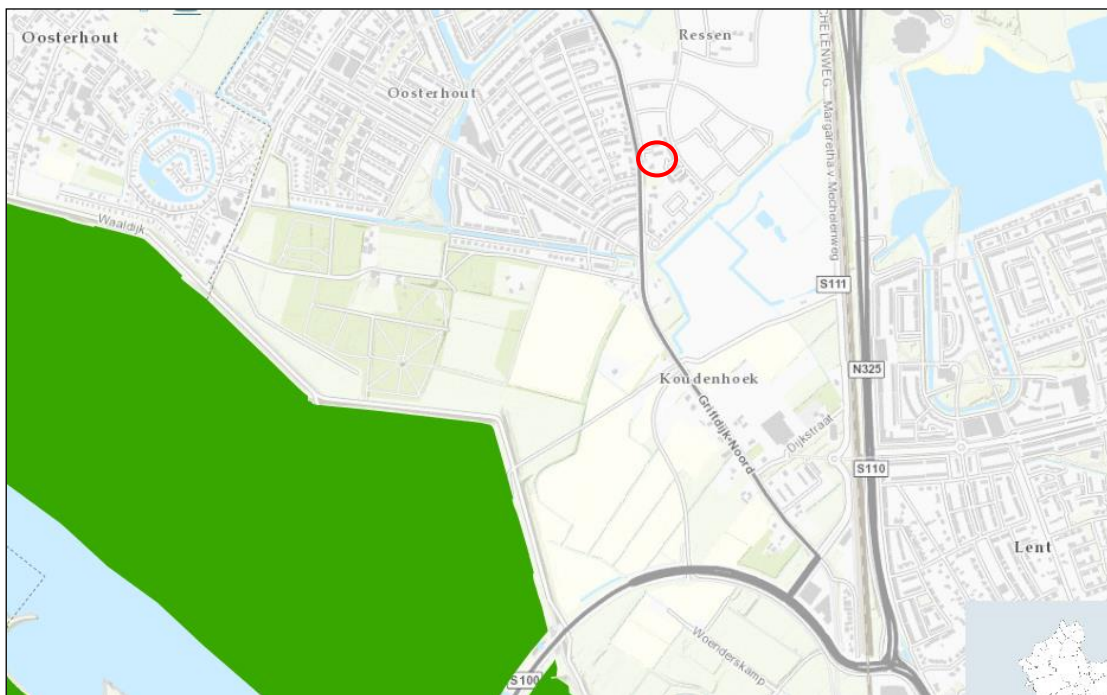
Foto 5: Open raam in open kapschuur aangrenzend aan de woning

Foto 6: Ruimte achter de vrijstaande schuur

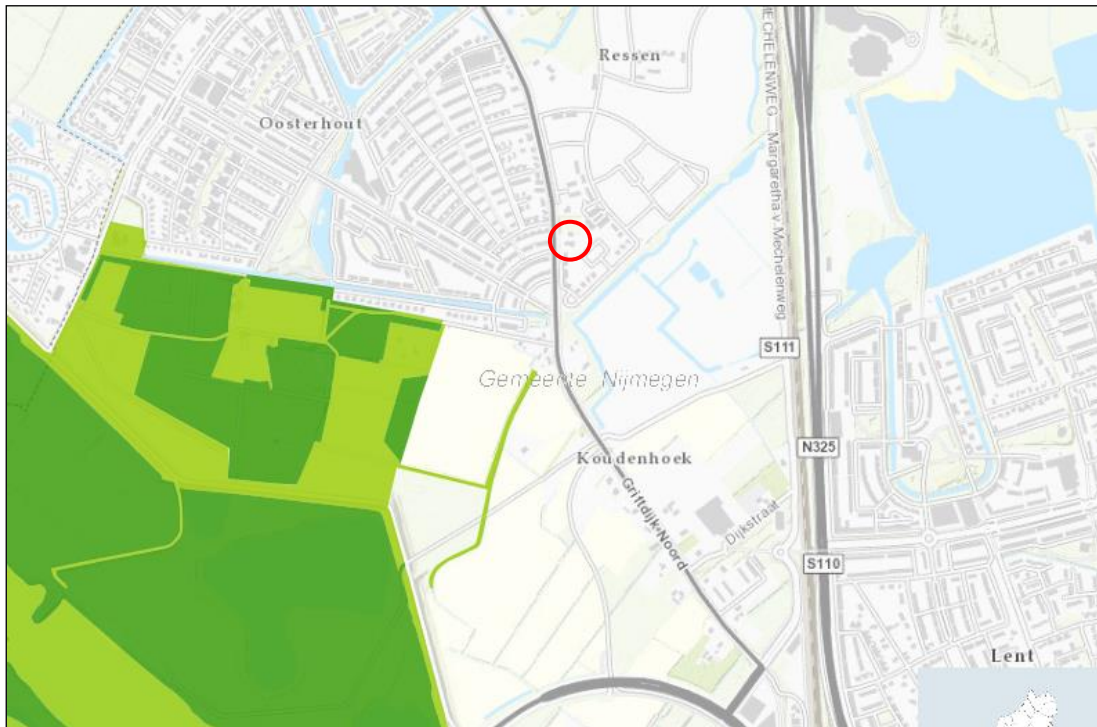
3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Het plangebied ligt op ongeveer 800 meter afstand van Natura 2000-gebied “Rijntakken” dat onder bescherming van de Wet natuurbescherming valt (figuur 4). Vanwege de kleinschaligheid van de werkzaamheden en de aanwezigheid van woonwijken en wegen tussen het plangebied en het beschermde natuurgebied die een geluidsbeperkende werking hebben, zal er geen sprake zijn van nadelige effecten op habitattypen en doelsoorten die in het kader van de Wet natuurbescherming aangewezen zijn voor dit gebied. Om deze redenen is een habitattoets of passende beoordeling niet nodig. Bij een verwachte toename in stikstofdepositie (onder andere als gevolg van een toename in verkeersgeneratie) is wel toetsing in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) nodig. Een dergelijke toetsing is niet opgenomen in voorliggende rapportage.

Figuur 4: Ligging plangebied (rood omcirkeld) t.o.v. Natura 2000-gebied “Rijntakken” (groen gearceerd)
Bron: Provincie Gelderland, 2017

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (figuur 5 op de volgende pagina). Omdat er, als gevolg van de voorgenomen plannen, geen oppervlakte aan NNN verloren gaat, is er geen toetsing aan de wet- en regelgeving omtrent het NNN nodig.

Figuur 5: Ligging plangebied (rood omcirkeld) t.o.v. Natuurnetwerk Nederland (groen gearceerd)

Bron: Provincie Gelderland, 2017

3.3 Beschermde soorten binnen en in de omgeving van het plangebied

In het kader van de Wet natuurbescherming heeft het NWC in het plangebied een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Tijdens de quickscan is rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen, vogels met een vaste verblijfplaats en beschermde grondgebonden zoogdieren en vaatplanten. Overige soortgroepen zijn buiten beschouwing gelaten omdat aanwezigheid daarvan, op basis van habitateisen, verspreidingsgegevens en kenmerken van het plangebied, op voorhand uitgesloten kon worden. Beschermde vissen en watergebonden ongewervelden komen niet voor in het plangebied, omdat er geen oppervlaktewater aanwezig is. Beschermde amfibieën en reptielen komen niet voor in de omgeving van Nijmegen of in de biotopen waar het plangebied uit bestaat, waardoor aanwezigheid van beschermde soorten uit deze soortgroep uitgesloten kan worden. Het plangebied vormt daarnaast geen geschikt leefgebied voor zwaardere beschermde dagvlinders omdat de bodem te voedselrijk zal zijn om als biotoop voor de waardplanten van deze vlindersoorten te kunnen dienen. Bovendien komen de meeste beschermde vlindersoorten op slechts een aantal locaties in Nederland voor (voornamelijk natuurgebieden). Om deze reden is ook deze soortgroep buiten beschouwing van de quickscan gelaten.

Het veldbezoek voor de quickscan is op 20 juni 2017 uitgevoerd. De temperatuur op deze dag bedroeg ongeveer 20 graden Celsius, het was droog en zonnig en de

windkracht bedroeg 2 Bft. Deze gegevens zijn door de waarnemers in het veld opgenomen. Hieronder worden per soortgroep de toegepaste methode, resultaten en conclusies van het uitgevoerde onderzoek besproken.

Vleermuizen

Het plangebied is tijdens de quickscan beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen (bijlage 2). Hierbij is beoordeeld in hoeverre de te verbouwen bebouwing en/of te rooien bomen binnen het plangebied geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Er is onder andere gelet op het type bouw materiaal en de aanwezigheid van spouwgoten en andere openingen in de bebouwing waardoor vleermuizen geschikte ruimtes kunnen bereiken. De aanwezige bomen zijn onderzocht op geschikte holtes en spleten. Ook is gelet op sporen van vleermuizen, zoals keuteltjes, afgebeten insectenvleugels en aanwezigheid van meststrepen bij eventuele invliegopeningen. Daarnaast is beoordeeld of er binnen en in de directe omgeving van het plangebied potentieel belangrijke vliegroutes en/of foerageergebied aanwezig zijn, zoals bomenrijen, andere groene, lijnvormige landschapselementen en (kleinschalige) weilanden en andere half open gebieden.

Tijdens het veldbezoek voor de quickscan werd duidelijk dat het woonhuis geschikt is als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Dit vanwege aanwezigheid van geschikte spleten in de muren van de woning en geschikte ruimtes onder dakpannen (foto 7 en foto 8).

Foto 7: Spleten in de woning binnen het plangebied

Foto 8: Ruimtes tussen de dakpannen geschikt voor vleermuizen

Verder zijn de schuren niet geschikt als vaste verblijfplaats vanwege het materiaal waarvan deze ruimtes gemaakt zijn, zoals golfplatendaken en enkele wanden en omdat één zijde van beide schuren open is. Dit zorgt voor grote schommelingen in temperatuur wat ongeschikt is voor vleermuizen. Geen van de bomen binnen het plangebied beschikt over holtes of spleten die geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen kan daarom met voldoende zekerheid uitgesloten worden. Binnen of op de

grenzen van het plangebied is geen belangrijke vliegroute aanwezig. Dit omdat geen aaneengesloten, lange lijnvormige elementen, zoals bomenrijen, aanwezig zijn. Vleermuizen zullen wel gebruik maken van het plangebied als foerageergebied. Echter zijn in de directe omgeving van het plangebied voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig in de vorm van tuinen van omliggende woningen en groenstroken. Om deze redenen is er, ten aanzien van vliegroutes en foerageergebieden, geen sprake van nadelige effecten voor vleermuizen en zijn verdere maatregelen ten aanzien van deze onderdelen niet nodig.

Om na te gaan of het woonhuis aan de Griftdijk 62 daadwerkelijk dienst doet als vaste verblijfplaats voor vleermuizen, was nader onderzoek nodig. Met behulp van dit onderzoek is bepaald of, welke soort(en) en hoeveel dieren gebruikmaken van de verblijfplaats. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen uit het vleermuisprotocol van maart 2017. Het bestond uit vier vleermuisinventarisaties, twee in de periode half mei tot en met half juli 2017 (20 juni, 12 juli) en twee in de periode augustus tot en met september 2017 (17 augustus, 13 september). Tabel 1 geeft een overzicht van de weersomstandigheden op deze dagen. De woning aan de Griftdijk is niet geschikt als massawinterverblijfplaats, vanwege de afwezigheid van een goed beschikbare spouwmuur in de woning. Daarnaast zijn massawinterverblijfplaatsen vaak aanwezig in grote gebouwen zoals scholen. Er was dus geen vijfde en/of zesde inventarisatie in de nacht nodig.

Tabel 1: Data en weersomstandigheden tijdens de uitgevoerde inventarisaties

Datum (2017)	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)	Bewolking (0-8)	Vleermuis onderzoek	Gierzwaluw	Start	Eind	ZO*
20-06	20	0.0	2	1	V	V	20:05	00:05	22:04
28-06	17	3.1**	1	8		V	20:00	22:00	21:59
10-07	19	0.1**	2	8		V	19:50	21:50	21:53
12-07	16	26.8**	0	8	V		03:15	05:15	05:33
17-08	19	0.0	2	1	V		20:50	23:50	21:00
13-09	12,5	9.0**	4	8	V		20:00	23:00	19:57

* ZO = zonsondergang/zonsopkomst

** Tijdens de inventarisatie was het droog (bron: KNMI.nl, 2017)

Drie van de vier inventarisaties zijn in de avond en nacht uitgevoerd. Om eventueel zwermgedrag waar te kunnen nemen heeft één inventarisatie in de vroege ochtend plaatsgevonden. Iedere inventarisatie is door twee personen uitgevoerd waarbij rondom de woning gepost is om te achterhalen of de woning dient als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Er is vooral gelet op uitvliegende vleermuizen en op vleermuizen die al rond zonsondergang actief waren. Tijdens de inventarisaties in de paarperiode is tevens gelet op vleermuizen die sociale geluiden (waaronder werfroepjes) uitstoten en die paargedrag vertonen. Dergelijke geluiden en gedrag kunnen duiden op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats. Tijdens de

veldbezoeken is gebruikgemaakt van batdetectors (type Pettersson D-200 en de D-240x). Met behulp van deze batdetectors zijn de waargenomen vleermuissoorten op naam gebracht.

Er zijn geen aanwijzingen gevonden waaruit blijkt dat de woning op de Griftdijk dienst doet als vaste verblijfplaats: er werden slechts enkele foeragerende Gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) en één Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) waargenomen (tabel 2). Gedurende het veldbezoek op 12 juli 2017 zijn eenmalig sociale geluiden gehoord. Omdat de bron van deze geluiden zich niet op één centraal punt bevond en omdat er geen in- en uitvliegende dieren zijn waargenomen, kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen in het plangebied uitgesloten worden.

Tabel 2: Overzicht van waargenomen vleermuizen in het plangebied

Datum	Soorten	Waargenomen aantallen en gedrag
20-06-2017	-	-
12-07-2017	Gewone dwergvleermuis	1 individu, foeragerend met sociale geluiden
17-08-2017	Gewone Grootoorvleermuis	1 individu, foeragerend
13-09-2017	Gewone dwergvleermuis	2 individuen, foeragerend en passerend.

Omdat het vleermuisprotocol stelt dat voor onderzoek naar vaste verblijfplaatsen minimaal 4 bezoeken moeten worden afgelegd, waarvan tenminste twee in de kraamperiode en twee in de paarperiode voldoet het reeds uitgevoerd onderzoek aan de eisen uit het protocol. Om deze reden kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat de woning geen functie heeft als vaste verblijfplaats en dat het verbouwen van de woning niet leidt tot overtreding van verbodsbepalingen uit Wet natuurbescherming. Ten aanzien van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen gelden er daarom geen verdere verplichtingen vanuit deze wet.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving (bijlage 3). Voorbeelden van vogels die vaste verblijfplaatsen hebben, zijn de Huismus (*Passer domesticus*), de Gierzwaluw (*Apus apus*), de Steenuil (*Athene noctua*), de Kerkuil (*Tyto alba*), de Buizerd (*Buteo buteo*) en de Sperwer (*Accipiter nisus*). Tijdens de quickscan is het plangebied daarom onderzocht op de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats en is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze vogels met zich mee kunnen brengen. Hierbij is gelet op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, etc.), nesten (o.a. horsten en oude kraaiennesten) en waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht/territoriumindicerend gedrag). Tevens is bekeken of het gebied een significant onderdeel zou kunnen zijn van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met

een vaste verblijfplaats. Hieronder wordt voor de vogelsoorten Huismus, Gierzwaluw en Kerkuil per soort de geschiktheid van het plangebied en de aanwezigheid van de soort in het plangebied besproken. Daarnaast wordt ook van de overige vogelsoorten de geschiktheid van en aanwezigheid in het plangebied besproken.

Huisemus

Tijdens het veldbezoek op 20 juni 2017 is de bebouwing niet geschikt bevonden voor de Huismus, door het ontbreken van geschikte ruimtes onder de dakpannen. Ook de aanwezigheid van het paartje kerkuilen maakt het plangebied onaantrekkelijk voor de Huismus als verblijfplaats. Het voedsel van de Kerkuil bestaat hoofdzakelijk uit muizen, maar ook 2% uit vogels. Deze 2% zijn wel hoofdzakelijk spreeuwen en huismussen (Jong, 2013). Ook zijn tijdens alle veldbezoeken geen huismussen in het plangebied waargenomen. Ten aanzien van deze soort bestaan er daarom, naast de zorgplicht, geen verdere verplichtingen vanuit de Wet natuurbescherming.

Gierzwaluw

Wel is de woning geschikt bevonden voor de Gierzwaluw, door aanwezigheid van geschikte ruimtes onder de dakpannen aan de westzijde van de woning die voor de Gierzwaluw kunnen dienen als broedlocatie. Hier diende aanvullend onderzoek naar gedaan te worden.

Voor dit onderzoek is de methode uit het kennisdocument van de Gierzwaluw van BIJ12 zoveel mogelijk aangehouden. Voor de Gierzwaluw geldt dat er drie veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden in de periode mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van minimaal 10 dagen, bij voorkeur tussen 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang. Tijdens de inventarisaties is gelet op laagvliegende, luidruchtige dieren, die vluchten maken op dakgoot- nok- en huishoogte en op het bezoek aan een waarschijnlijke nestplaats door invliegende exemplaren. De veldbezoeken voor de Gierzwaluw zijn uitgevoerd op 20 juni, 28 juni en 10 juli 2017. Tabel 1 op pagina 14 geeft een overzicht van de weersomstandigheden op deze dagen. Tijdens één van de vleermuisinventarisaties is ook gelet op de Gierzwaluw.

Op 28 juni zijn drie gierzwaluwen op grote hoogte overvliegend waargenomen. Op de andere twee data (20 juni en 10 juli) zijn geen gierzwaluwen waargenomen. Tijdens de Gierzwaluw inventarisaties zijn geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen in het plangebied. Vanuit de Wet natuurbescherming bestaan er daarom geen verdere verplichtingen ten aanzien van vaste verblijfplaatsen van gierzwaluwen.

Kerkuil

Tijdens het veldbezoek van 20 juni 2017 zijn vaste verblijfplaatsen van de Kerkuil ontdekt. Het betreft een nest met jongen in de nestkast in de vrijstaande open kapschuur (foto 9 op de volgende pagina) en een rustplaats in de open kapschuur

aangrenzend aan de woning. In beide schuren zijn braakballen en krijtsporen gevonden (foto 10). In de aangrenzende schuur is een open raam aanwezig waaronder ook krijtstrepen zijn waargenomen (foto 11). Deze sporen wijzen op een vaste rustplaats in deze schuur. Tijdens het veldbezoek werd de bedelroep van jonge kerkuilen gehoord in de nestkast. Hieruit bleek dat de vrijstaande schuur gebruikt wordt als voortplantingsplaats. Aangenomen moet worden dat een paartje kerkuilen (vrijwel) ieder jaar terug keert naar deze plek om te broeden. Volgens de eigenaar is het paartje kerkuilen in de winter van 2016/2017 ingetrokken, waaruit opgemaakt kan worden dat de kerkuilen zowel in de zomer als in de winter gebruik maken van de verblijfplaatsen.

Foto 9: Kerkuilkast in de vrijstaande open kapschuur

Foto 10: Braakballen en uitwerpselen van de kerkuil in de aangrenzende schuur

Foto 11: Krijtsporen in de opening van de aangrenzende schuur

Tijdens de eerste inventarisatie van het aanvullende vleermuisonderzoek op 20 juni werd ook een vliegende Kerkuil gezien. Daarbij vloog de Kerkuil over het plangebied vanaf het zuiden, om de vrijstaande schuur heen. Tijdens de tweede vleermuisinventarisatie op 12 juli werd een Kerkuil waargenomen die ging zitten op de open kapschuur aangrenzend aan de woning en later in de kast vloog. Op 17 augustus is de Kerkuil weer gesignaleerd, maar alleen overvliegend. Bij de laatste twee gierzwaluwinventarisaties op 28 juni en 10 juli en bij de laatste vleermuisinventarisatie op 13 september is geen Kerkuil waargenomen (tabel 3 en figuur 6).

Tabel 3: Overzicht waargenomen kerkuilen in het plangebied

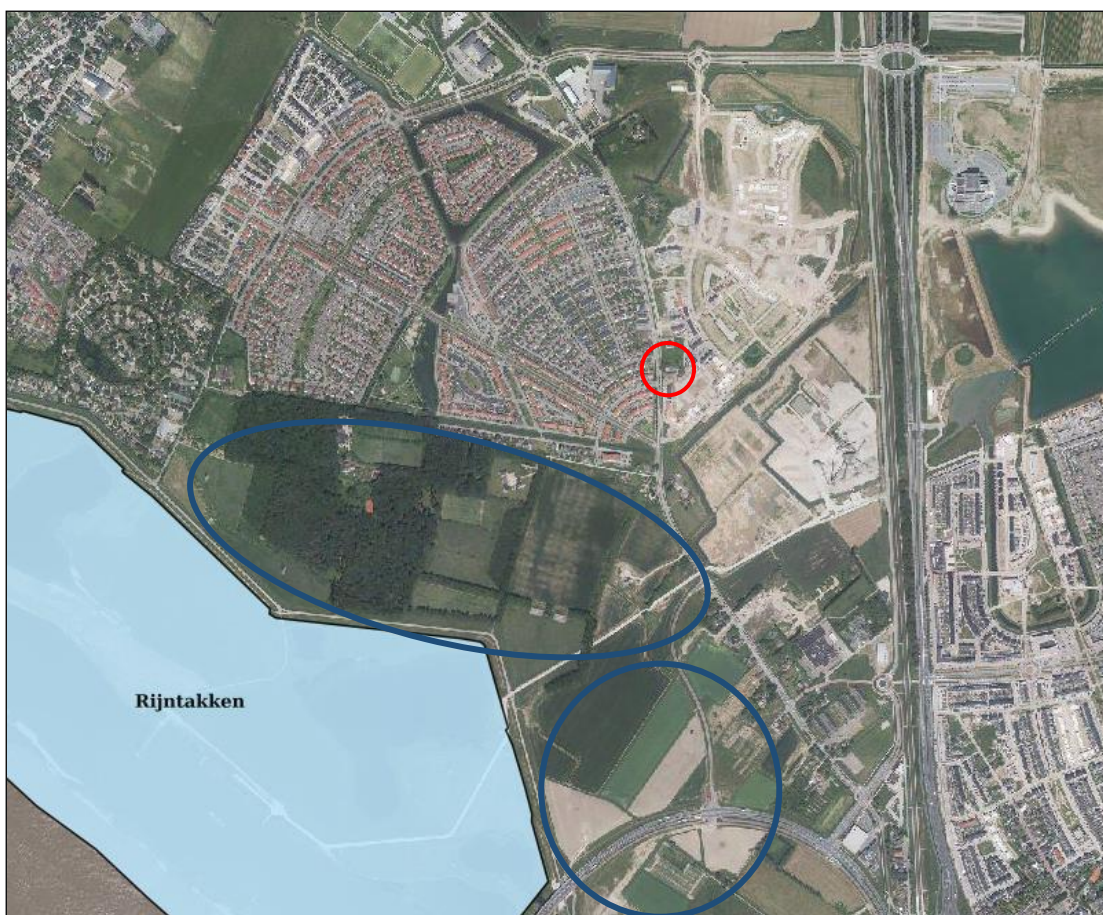
Datum	Waargenomen aantallen en gedrag
20-06-2017	1 Kerkuil overvliegend, vanuit zuidelijke richting om de vrijstaande schuur heen, kerkuil jongen gehoord in kast
28-06-2017	Kerkuil jongen gehoord in kast
10-07-2017	Kerkuil jongen gehoord in kast
12-07-2017	1 Kerkuil op dakgoot en in kast
17-08-2017	1 Kerkuil passerend aan de zuidkant van de woning
13-09-2017	-

Figuur 6: Vliegroutes kerkuilen tijdens de veldbezoeken (rode lijnen)

Er kan vanuit worden gegaan dat de landbouwgronden in de omgeving van het plangebied en Natura 2000-gebied 'Rijntakken' ten zuiden en zuidwesten van het plangebied onderdeel uitmaken van de functionele leefomgeving van de uilen (figuur

7). Dit omdat deze gebieden een geschikt jachtgebied zijn voor de kerkuilen. Het plangebied zelf zal maar beperkt deel uitmaken van de functionele leefomgeving, vanwege het geringe oppervlak en vanwege het gegeven dat het omringd is door woningen. Tijdens de veldbezoeken kwamen de kerkuilen ook steeds van elders en niet vanuit het plangebied. De vrijstaande schuur aan de Griftdijk 62 dient als vaste broedplaats en de schuur aangrenzend aan de woning dient als vaste rustplaats. Het jachtgebied van de kerkuilen ligt niet binnen het plangebied, maar ten zuiden ervan.

Figuur 7: De landbouwgronden (blauw omcirkeld) en natura 2000-gebied 'Rijntakken' (lichtblauw gearceerd) als functionele leefomgeving van de kerkuilen ten opzichte van het plangebied (rood omcirkeld)

Overige vogelsoorten

Andere vaste verblijfplaatsen van vogels of aanwijzingen dat het plangebied in gebruik is door een andere vogel dan de Kerkuil zijn niet gevonden. Ook zijn er geen andere nesten van vogels aangetroffen binnen het plangebied. De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van andere vogels dan de Kerkuil kan daarom met voldoende zekerheid uitgesloten worden.

Ten aanzien van overige broedvogels, wordt aangeraden om versturende werkzaamheden of werkzaamheden waarbij broedplaatsen verloren kunnen gaan,

zoals sloopwerk-zaamheden en het verwijderen van vegetatie, buiten het broedseizoen van vogels (globaal van half maart t/m half juli)* uit te voeren. Indien dergelijke werkzaamheden toch binnen het broedseizoen plaatsvinden, dient voorafgaand aan de werkzaamheden door een ecologisch deskundige te worden vastgesteld of er broedende vogels binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Wanneer er broedgevallen worden vastgesteld, dient door de deskundige bepaald te worden of er sprake is van een wezenlijke invloed op de populatie van de betreffende vogelsoort. Mogelijk dienen maatregelen genomen te worden om nadelige effecten te voorkomen.

- * Voor het broedseizoen wordt in de Wet natuurbescherming geen standaardperiode gehanteerd. Onder andere afhankelijk van de vogelsoort en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn.

Grondgebonden zoogdieren

Volgens gegevens van de Zoogdierverseniging komt de beschermde Steenmarter (*Martes foina*) voor in de omgeving van het plangebied. Om deze reden is tijdens het veldbezoek beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt is voor deze soort. Ook is gezocht naar sporen (uitwerpselen, pootafdrukken, prooiresten en dergelijke) waaruit de aanwezigheid van deze soort blijkt.

Op basis van de habitateisen van de Steenmarter is het plangebied geschikt voor deze soort, aangezien deze soort in vrijwel alle biotopen voorkomt. De Steenmarter laat verschillende sporen achter (prooiresten, latrines, pootafdrukken). Echter zijn binnen het plangebied (en in de bebouwing), ondanks intensief onderzoek tijdens de veldbezoeken, geen sporen van de beschermde Steenmarter aangetroffen of waarnemingen van de soort gedaan. Om deze redenen kan de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van de Steenmarter binnen het plangebied met voldoende zekerheid worden uitgesloten. Wel zou deze soort het plangebied af en toe kunnen passeren/doorkruisen.

Het plangebied is geen essentieel onderdeel van het functionele leefgebied van de Steenmarter. Nadelige effecten op deze soort als gevolg van de voorgenomen plannen zijn daarom niet aan de orde, waardoor er, anders dan de algemene zorgplicht, geen sprake is van verdere verplichtingen vanuit de Wet natuurbescherming.

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek op 20 juni 2017 is gelet op de aanwezigheid van en geschiktheid van het plangebied voor beschermde plantensoorten. Aan de hand hiervan zijn de gevolgen van de plannen voor deze soortgroep bepaald. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen. Omdat het veldbezoek in juni plaatsvond, zou een groot deel van de beschermde vaatplanten zichtbaar moeten zijn. Beschermde vaatplanten die ten tijde van het veldbezoek niet zichtbaar

waren, worden op basis van de voedselrijke omstandigheden en de vele verharding binnen het plangebied ook niet verwacht. Om deze redenen kan de aanwezigheid van beschermde vaatplanten binnen het plangebied met voldoende zekerheid worden uitgesloten en gelden daarom, ten aanzien van deze soortgroep, geen verplichtingen vanuit de Wet natuurbescherming.

4. Werkzaamheden en planning

Zoals reeds vermeld, bestaan de voorgenomen plannen uit het realiseren van een kinderopvang in de woning en de aangrenzende schuur. Hiervoor zijn verbouwingen nodig aan het dak en buitenmuren van de schuur en binnenin de woning zullen kleinschalige werkzaamheden plaats gaan vinden. De losstaande schuur waar de kerkuilkast aanwezig is zal niet verbouwd worden en blijft intact.

De startdatum van de werkzaamheden is afhankelijk van het moment waarop de positieve afwijzing in het kader van de Wet natuurbescherming verleend wordt. De initiatiefneemster wil direct na het ontvangen van de positieve afwijzing starten met de werkzaamheden aan het dak en de buitenmuren. Deze planning moet echter worden aangepast in verband met het werken buiten de kwetsbare periode van de Kerkuil (zie maatregel 1 op pagina 30).

Bij de huidige entree van het woonhuis is een trap met afdak aanwezig. Deze zal gesloopt worden. Ook zullen er nieuwe kozijnen komen rondom het gebouw. Verder zal de woning vooral aan de binnenzijde verbouwd worden. Hier zullen kleine werkzaamheden plaatsvinden, zoals het schilderen van muren en het leggen van nieuwe vloeren.

Van de aangrenzende schuur wordt het dak (asbest) verwijderd en wordt de bestaande houten kap vervangen voor een nieuwe kapconstructie inclusief geïsoleerde dakplaten. De voorkant (noordzijde) wordt verwijderd en opnieuw opgebouwd. De buitenkant zal worden bekleed of volledig gestukadoord worden. Deze schuur is na de werkzaamheden helemaal dicht en niet meer geschikt als rustplaats voor de Kerkuil. Verder worden ook leidingen aangelegd voor elektriciteit. Voor het verwijderen van asbest zal een mobiele bouwkraan geplaatst worden. De achterbouw zal volledig in de steigers komen.

De verbouwing zal naar schatting 6 maanden duren. Hierbij zijn de werkzaamheden aan het dak en het bekleden van de aangrenzende schuur belastend voor de Kerkuil. Er wordt in de planning uitgegaan van 2 maanden werk voor het dak en het bekleden van de schuur.

Tabel 4 op de volgende pagina geeft een globaal overzicht van de oorspronkelijke planning voor de verbouwing aan de Griftdijk 62 in Nijmegen.

Tabel 4: Planning voorgenomen werkzaamheden ontwikkeling van de kinderopvang aan de Griftdijk in Nijmegen

Periode	Activiteit
Week 43 (23 oktober – 29 oktober 2017)	Indienen positieve afwijzingsaanvraag met bijbehorend activiteitenplan
Week 11 (12 maart – 18 maart 2018)	Beslissing RVO op positieve afwijzingsaanvraag
Week 12* (19 maart – 25 maart 2018)	Start werkzaamheden: - Verwijderen asbest
Week 13 – 21 (26 maart – 27 mei 2018)	Aangrenzende schuur verbouwen: - Nieuwe dakconstructie - Nieuwe dakplaten - Bekleden van de muren
Augustus 2018	Eind werkzaamheden

**De planning moet worden aangepast in verband met de kwetsbare periode van de Kerkuil*

5. Effectenstudie en maatregelen

Door de voorgenomen plannen mag er nooit een achteruitgang van de functionaliteit van een voortplantingsplaats en/of een vaste rust- en verblijfplaats van een beschermde soort optreden, ook niet tijdelijk. Het gebied moet voor een beschermde soort blijvend voorzien zijn van alle benodigdheden om zich succesvol te kunnen voortplanten of te kunnen rusten/verblijven. Dit is van toepassing op zowel de individu als alle exemplaren van een populatie in het gebied. De functies van het gebied voor de soort moeten behouden blijven. De aantasting van de functionaliteit van een voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats is aan de orde als het geschikte habitat (of delen daarvan) waar de soort is aangetroffen, in kwantiteit of kwaliteit afneemt, waardoor dit niet meer de functie van nest of vaste rust- en verblijfplaats kan vervullen.

Als gevolg van de voorgenomen plannen aan de Griftdijk 62 in Nijmegen zal de broedplaats van de Kerkuil in de losstaande kapschuur behouden blijven, echter zal de functionaliteit van de vaste rustplaats in de te verbouwen schuur van de Kerkuil permanent aangetast worden. Hieruit volgt dat, wanneer er geen maatregelen genomen worden, artikel 3.1 lid 2 (tekstvak 1 op volgende pagina) overtreden zal worden bij de realisatie van de voorgenomen plannen. De korte en lange termijneffecten op de Kerkuil worden in paragraaf 5.1 verder uitgewerkt. Voor deze effectenstudie is een literatuuronderzoek uitgevoerd en is gebruik gemaakt van gegevens die aangeleverd zijn door de initiatiefneemster.

5.1 Effecten op de Kerkuil

Korte termijn effecten

Voor de Kerkuil treden de volgende nadelige effecten op als gevolg van de voorgenomen plannen:

- Aantasting functionaliteit van de vaste rustplaats.

De rustplaats bevindt zich in de schuur die verbouwd wordt en zal dus aangetast worden door de werkzaamheden. De aantasting van de functionaliteit van de rustplaats is permanent van aard: doordat de schuur helemaal verbouwd wordt tot kinderopvang, gaat de rustplaats van de kerkuilen verloren.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijdrage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
 - a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
 - c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Het verstoren van de broedplaats in de vrijstaande open kapschuur en/of van individuen is niet aan de orde, omdat de verstorende werkzaamheden buiten het voortplantingsseizoen van de Kerkuil zullen plaatsvinden, zoals sloopwerkzaamheden waar een diamantzaag en sloophamer bij te pas komen. De overige werkzaamheden zullen deels wel in de kwetsbare periode worden uitgevoerd, maar kerkuilen kunnen goed leven met menselijke activiteit in de buurt. Ze kunnen, zelfs binnen enkele dagen al, geconditioneerd worden en wennen aan een vrij hoog niveau van nauwe menselijke activiteit tot wel 5-10 meter van het nest. Zelfs in het eistadium. Echter zal dit voor individuele paren sterk verschillen (Ruddock & Whitfield, 2007; Krijgsveld. Smits, Winden, 2008). Gezien de huidige omstandigheden van de kerkuilen aan de Griftdijk 62 zijn ze gewend aan veel activiteit. Het plangebied heeft in de huidige situatie al een relatief druk karakter (een drukke autoweg ten westen van het plangebied en een woonwijk rondom het plangebied). Ook woont er in de huidige

situatie een gezin met een hond in de woning en spelen de kinderen buiten in het plangebied. Bovendien is het paartje in de winter van 2016/2017 gebruik gaan maken van de kerkuilkast in de vrijstaande schuur. In deze periode was de nieuwbouwwijk al aanwezig en woonden er ook mensen in het plangebied. Hieruit kan opgemaakt worden dat dit paartje kerkuilen gewend is aan nauwe menselijke activiteit en zullen niet snel verstoord worden door veel onverwachte geluiden. Ook vinden de werkzaamheden overdag plaats, waardoor verstoring niet aan de orde is, omdat de Kerkuil 's nachts jaagt (K.L. Krijgsveld R.R. Smits J. van der Winden, 2008). De werkzaamheden zullen dus geen nadelige effecten op de broedplaats hebben.

Als gevolg van de voorgenomen plannen zal er niets veranderen aan de rest van de functionele leefomgeving en ook de vliegroutes richting het foerageergebied zullen blijven bestaan (figuur 6 op pagina 19).

Om te voorkomen dat er met de voorgenomen plannen sprake is van overtredingen van artikel 3.1 lid 2 van de Wet natuurbescherming, worden mitigerende maatregelen getroffen en wordt een positieve afwijzing aangevraagd. Hiervoor diende voorliggend activiteitenplan opgesteld te worden waarin maatregelen beschreven staan die genomen zijn/worden om de nadelige effecten op de Kerkuil en zijn verblijfplaats zoveel mogelijk te voorkomen en/of te beperken (paragraaf 5.2).

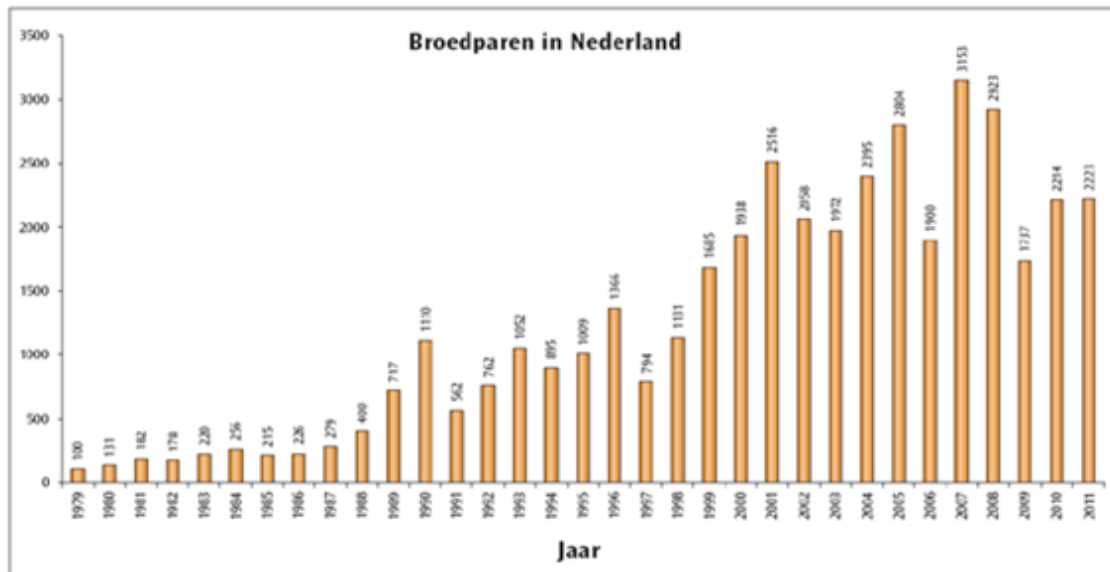
Lange termijn effecten

Om de lange termijn effecten te kunnen bepalen, moet gekeken worden naar de gunstige staat van instandhouding van de soort op lokaal niveau en naar de landelijke staat van instandhouding van de soort. De staat van instandhouding wordt als gunstig beschouwd wanneer:

- Uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de Kerkuil nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt en dat vermoedelijk op langere termijn zal blijven;
- Het natuurlijke verspreidingsgebied van de Kerkuil niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden;
- Er een voldoende groot habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populatie van de Kerkuil op lange termijn in stand te houden.

Kerkuilen worden in grote delen van Nederland aangetroffen en broeden jaarlijks in wisselende aantallen in ons land. De aantallen worden voornamelijk bepaald door het muizenaanbod. Na een sterke afname in de strenge winter van 1963 en latere jaren, tot 100 broedparen in 1979 neemt het aantal broedparen vanaf het eind van de jaren zeventig van de vorige eeuw weer toe. Het aantal lijkt zich vanaf 2000 te stabiliseren (figuur 8), maar wel met de eerder genoemde, zeer wisselende aantallen broedparen

per jaar. Er wordt geschat dat er momenteel tussen de 2000 en 3000 broedparen in Nederland aanwezig zijn. De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als gunstig (Sovon, 2017).

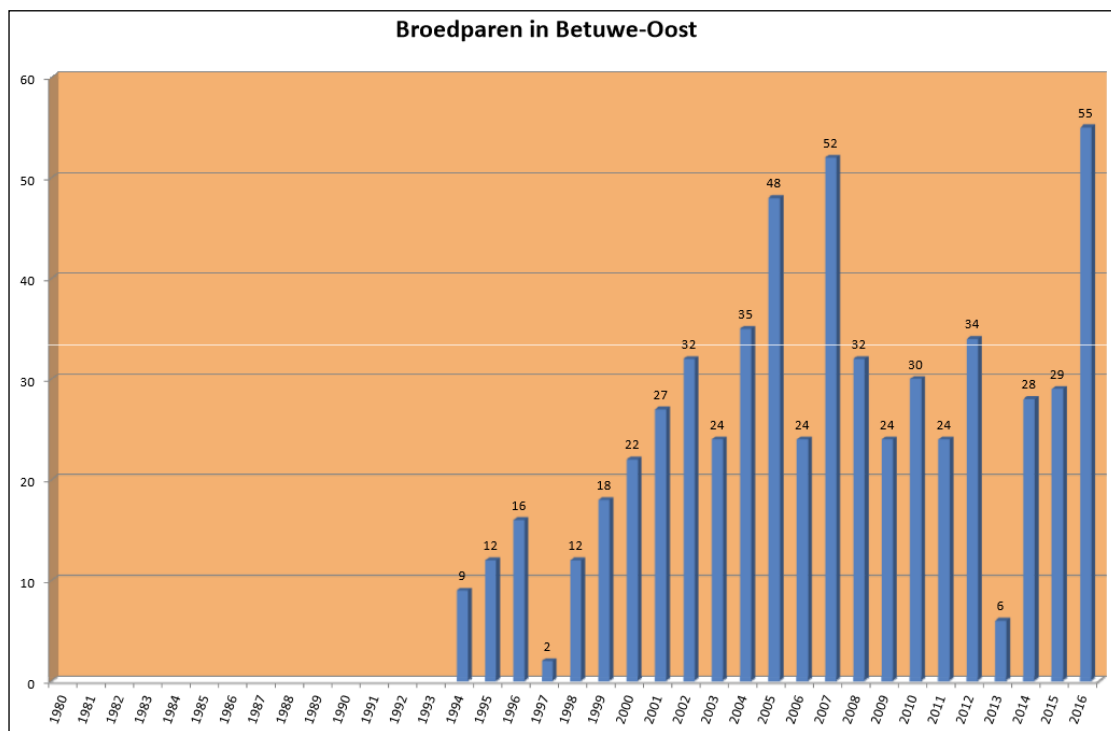
Figuur 8: Aantal broedparen per jaar van de Kerkuil in Nederland

Bron: BIJ12, 2017

Via de Kerkuilenwerkgroep Betuwe-Oost zijn gegevens verkregen over het aantal broedplaatsen rondom het plangebied: het aantal broedparen in Betuwe-Oost schommelt in de afgelopen jaren rond de 33 en was zelfs 55 in 2016 (Kerkuilenwerkgroep Betuwe-Oost, 2017) (figuur 9). Bij deze inventarisatie door de Kerkuilenwerkgroep Betuwe-Oost is het paartje uilen met de voortplantingsplaats aan de Griftdijk 62, niet meegeteld, omdat deze nog niet bekend was bij de Kerkuilenwerkgroep Betuwe-Oost.

Door de voorgenomen plannen zal er geen broedplaats worden aangetast. De voortplanting in en de omvang van de lokale populatie van de Kerkuil verandert hierdoor niet. Wel gaat er één vaste rustplaats verloren, maar in één territorium zijn meerdere vaste rustplaatsen aanwezig, waardoor het paartje uit kan wijken naar andere rustplaatsen in hun territorium. Het verlies van een rustplaats heeft dus geen significant effect op de populatie.

Omdat de voorgenomen plannen in vergelijking met de grootte van een territorium van een kerkuil (60 tot 1200 hectare) kleinschalig zijn, kan er vanuit worden gegaan dat alleen de vaste rustplaats aan de Griftdijk beïnvloedt wordt door de voorgenomen plannen. Door het nemen van mitigerende maatregelen bestaan er echter geen nadelige effecten op de staat van instandhouding van de lokale populatie kerkuilen.

Figuur 9: Aantal broedparen per jaar van de Kerkuil in Betuwe-Oost

Bron: Kerkuilenwerkgroep Betuwe-Oost, 2017

Zoals uit de berichtgeving van de Kerkuilenwerkgroep Betuwe-Oost blijkt, gaat het goed met de kerkuilen in de omgeving van Nijmegen en bovendien zullen er mitigerende maatregelen genomen worden waardoor het aanbod aan geschikte verblijfplaatsen tijdens en na afloop van de werkzaamheden gelijk blijft aan het huidige aanbod en blijft er een voldoende groot habitat bestaan waarmee de populatie in stand gehouden kan worden. Om deze redenen kan de Kerkuil een levensvatbare component van zijn natuurlijke habitat blijven. Daarom kan gesteld worden dat de gunstige staat van instandhouding van de Kerkuil niet in gevaar komt als gevolg van de voorgenomen plannen.

5.2 Mitigerende maatregelen

De nadelige effecten op de Kerkuil kunnen met behulp van mitigerende maatregelen voorkomen worden. Mitigerende maatregelen dienen voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden uitgevoerd te worden en voorkomen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden worden. In dit geval wordt de overtreding van artikel 3.1 lid 2 voorkomen doordat mitigerende maatregelen worden genomen. Er worden drie mitigerende maatregelen genomen en deze zullen hieronder uitgewerkt worden.

1. Werken buiten de kwetsbare periode

Voor de Kerkuil geldt dat er geen gunstige periode is waarin de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden: de dieren maken jaarrond gebruik van hun verblijfplaatsen. Het kennisdocument van de Kerkuil van BIJ12 (2017) stelt dat de maanden december en januari de minst gevoelige periode vormen voor deze vogelsoort en dat de werkzaamheden in ieder geval buiten de kwetsbare voortplantingsperiode uitgevoerd moeten worden. Deze periode loopt van februari tot en met augustus en kan bij een tweede legsel zelfs uitlopen tot in november (BIJ12, 2017). Om aan deze maatregel te voldoen is de planning aangepast. Om verstoring van de Kerkuil te voorkomen zullen de versturende werkzaamheden (verwijderen asbest en slopen van muur) buiten de voortplantingsperiode plaatsvinden. Dit zal in september 2018 plaatsvinden mits er geen sprake is van een vervolgletsel. Voor aanvang van de versturende werkzaamheden wordt bepaald door een deskundige op het gebied van de kerkuil of dit het geval is.

Het is echter niet mogelijk om alle werkzaamheden buiten het voortplantingsseizoen uit te voeren, omdat het project een looptijd van 6 maanden heeft. Echter zullen de versturende werkzaamheden wel plaatsvinden in de minst kwetsbare periode. De overige werkzaamheden, voornamelijk binnen in de woning, zullen geen verstoring opleveren. Op deze manier is er geen sprake van verstoring van de Kerkuil.

2. Aanbieden van permanente, alternatieve verblijfplaatsen

Omdat de voorgenomen plannen uiteindelijk leiden tot het ongeschikt raken van de rustplaats aan de Griftdijk 62, worden tijdig alternatieve verblijfplaatsen aangeboden. Op deze manier wordt het aantal verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied uitgebreid en krijgen de uilen de mogelijkheid om naar deze locaties te “verplaatsen”. Voor de Kerkuil geldt dat voor iedere verblijfplaats die verloren gaat, minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen aangeboden dienen te worden. Volgens het kennisdocument van BIJ12 over de Kerkuil (2017) kunnen deze alternatieve verblijfplaatsen aangeboden worden in de vorm van kerkuilkasten. Daarnaast moeten de alternatieve verblijfplaatsen voor minimaal eenzelfde aantal kerkuilen dezelfde functie kunnen vervullen als de oorspronkelijke plaats die verdwijnt. Omdat er door de voorgenomen plannen één rustplaats van een paartje kerkuilen aangetast wordt, is het voldoende om twee kasten op te hangen. Deze nieuwe verblijfplaatsen moeten:

- In de directe omgeving (in de regel binnen 500 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats) en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden worden geplaatst. Hoe dichter de vervangende verblijfplaats namelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd, hoe groter de kans is op succes;
- Op een voor de Kerkuil geschikte wijze en plek worden opgehangen. Dit betekent dat de kasten in een gebouw/schuur dienen te worden gehangen en de

kasten bereikbaar moeten zijn door toegang tot het gebouw te verschaffen middels een ontbrekende ruit of andere opening in de muur of het dak;

- Minimaal 3 maanden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden en bij voorkeur al in de periode september tot december aanwezig zijn om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.
- De aangeboden vervangende rustplaats moet voldoende veiligheid bieden tegen predatoren;
- De aangeboden vervangende rustplaats moet van voldoende duurzaam materiaal zijn;
- Het beheer van de nieuwe voorzieningen moet duurzaam geregeld zijn (BIJ12, 2017).

Bij het ophangen van de kerkuilkasten zullen deze voorwaarden in acht genomen worden. Zo worden de kasten opgehangen in schuren die wat betreft bouwconstructie zoveel mogelijk op de huidige verblijfplaats lijken. De huidige broedplaats van het paartje kerkuilen is in een kerkuilkast en naast het broeden kunnen kerkuilkasten ook gebruikt worden als rustplaats (BIJ12, 2017). Hoewel de kerkuilkast andere eigenschappen heeft dan de schuur die het paartje kerkuilen in de huidige situatie gebruiken als rustplaats, kan er vanuit gegaan worden, omdat ze wel broeden in een kerkuilenkast, dat ze een kast ook zullen gebruiken als rustplaats.

In totaal zullen vier kasten gehangen worden. Twee kasten zullen binnen 500 meter en twee binnen 1550 meter vanaf de huidige verblijfplaats komen te hangen (tabel 5 en figuur 10 op de volgende pagina).

Tabel 5: de locaties voor de alternatieve rust-/verblijfplaatsen voor de Kerkuil

Locaties alternatieve verblijfplaatsen	Situatie kast	Afstand plangebied tot alternatieve verblijfplaatsen (m)
Van Boetzelaerstraat 1, Nijmegen	Kleine houten schuur	286
Griftdijk Noord 51, Nijmegen	Tuinhuis	313
Griftdijk Noord 25, Nijmegen	Oude schuur	650
Dorpsstraat 72, Oosterhout	Loods voor hooi/stro opslag	1.550

Figuur 10: De locaties van alternatieve verblijfplaatsen (rode stippen) en huidige verblijfplaats (blauwe stip)

Bij de twee locaties binnen de 500 meter van de huidige rustplaats gaat het om een schuur en een tuinhuis. Hier zullen twee kasten worden opgehangen aan de binnenzijde van de schuur en tuinhuis, met de opening van de kast direct naar buiten gericht. Om meer mogelijkheden te creëren voor de kerkuilen om te rusten worden er daarnaast nog twee kasten opgehangen in schuren en/of loodsen die wat betreft bouwconstructie meer lijken op de huidige verblijfplaats of zelfs nog geschikter zijn. Eén locatie ligt op ongeveer 650 meter van de huidige locatie vandaan en is een oude schuur. De laatste locatie is op ongeveer 1.550 meter afstand in een grote loods met onder andere opslag van stro/hooibalen. Deze locatie ligt meer in het westen ten opzichte van de huidige verblijfplaats. Deze loods grenst aan een landbouwgebied dat geschikt is en als jachtgebied kan dienen voor de kerkuilen. De andere drie locaties liggen ten zuiden van het plangebied, waar de kerkuilen langskomen om naar het jachtgebied te gaan.

Daarnaast voldoen de kasten aan de gestelde richtlijn omtrent de hoogte van de kast en zullen ze minimaal drie maanden voorafgaand aan de start van de geplande werkzaamheden (november 2017) opgehangen worden. Op deze manier hangen de kasten ook al in de periode september tot en met december. Er wordt verder voor gezorgd dat bij een eventuele overname door een andere eigenaar de kasten behouden blijven.

Omdat het verlies aan foerageergebied niet aan de orde is en dus geen significant effect heeft op de functionele leefomgeving van de kerkuilen die in de schuur aan de Griftdijk hun verblijfplaats hebben en omdat er in de omgeving van de nieuw te realiseren verblijfplaatsen voldoende geschikt foerageergebied aanwezig is in de vorm van de landbouwgronden rond het plangebied en het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' (figuur 7 op pagina 19), zijn maatregelen ten aanzien van foerageergebied niet aan de orde.

3. Huidige verblijfplaats ontoegankelijk/ongeschikt maken

Om overtreding van artikel 3.1 lid 2 uit de Wet natuurbescherming te voorkomen, dient de te verbouwen open kapschuur met daarin de vaste rustplaats van de Kerkuil voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te worden, zodat de dieren op een passieve wijze aangespoord worden om de verblijfplaats te verlaten en op zoek te gaan naar een nieuwe verblijfplaats (idealiter de nieuw aangeboden kerkuilkasten). Hierdoor zullen er ten tijde van de werkzaamheden geen individuen van de soort aanwezig zijn in de te verbouwen schuur aan de Griftdijk 62 en wordt verontrusting van individuen van de Kerkuil voorkomen.

De huidige rustplaats wordt ongeschikt gemaakt door de toegangen tot de schuur dicht te maken. Dit gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige die controleert of de dieren niet aanwezig zijn op het moment dat de gaten dichtgemaakt worden. Materialen die gebruikt kunnen worden voor het dichtmaken van de schuur zijn houten planken of doeken. De verblijfplaats moet vóór het broedseizoen, maar na het tijdig realiseren van vervangende nestgelegenheid ongeschikt gemaakt worden (BIJ12, 2017). In dit geval betekent dit dat de schuur in september 2018 ongeschikt gemaakt wordt, mits de positieve afwijzing dan verleend is.

5.3 Planning van de werkzaamheden met mitigerende maatregelen

Tabel 6 op de volgende pagina geeft een overzicht van de uit te voeren werkzaamheden, waar rekening mee gehouden dient te worden in het kader van de Wet natuurbescherming en in welke tijdsperiode de werkzaamheden en mitigerende maatregelen uitgevoerd zullen gaan worden.

Tabel 6: Planning van de werkzaamheden inclusief mitigerende maatregelen

Activiteit	Okt. 2017	Nov. 2017	Dec. 2017	Jan. 2018	Feb. 2018	Maart 2018	April 2018	Mei 2018	Juni 2018	Aug. 2018	Sept. 2018	Okt. 2018	Nov. 2018	Dec. 2018	Jan. 2019	Feb. 2019
Aanvraag positieve afwijzing																
Ophangen kerkuilkasten																
Beslissing RVO op aanvraag																
Ongeschiedt maken van verblijfplaats*																
Start werkzaamheden																

*Mits er geen sprake is van een vervolglees. Voor aanvang van de werkzaamheden wordt bepaald door een deskundige of dit het geval is.

6. Alternatieven en zorgvuldig handelen

6.1 Alternatieven

Alternatieven voor de gekozen locatie zijn er niet, om voor dezelfde hoeveelheid aan ruimte een locatie in dezelfde wijk te vinden. Dit komt onder andere omdat de wijk vooral bestaat uit nieuwbouwwoningen waar over het algemeen minder ruimte is. Deze locatie aan de Griftdijk heeft veel ruimte voor de kinderen om te spelen en te ontwikkelen. Ook ligt deze woning centraal in de nieuwe wijk en aan een doorgaande weg, zodat het makkelijk te bereiken is. Het is niet mogelijk de rustplaats weer terug te laten komen in de plannen, alle ruimte is nodig voor de kinderopvang en het kinderdagverblijf. Er komt in de aangrenzende schuur ruimte voor 3 kinderopvang groepen met slaapkamers, waarbij alle verdiepingen worden benut.

Het tijdstip waarop begonnen wordt met de werkzaamheden is onder andere en voornamelijk afhankelijk van het moment waarop de positieve afwijzing in het kader van de Wet natuurbescherming verleend wordt. Vanwege de aanvraag van de positieve afwijzing voor de Kerkuil en het werken buiten de kwetsbare (broed)periode is de startdatum nu gericht op september 2018, mits er geen sprake is van een vervolglegsel. Voor aanvang van de versturende werkzaamheden wordt bepaald door een deskundige op het gebied van de kerkuil of dit het geval is.

6.2 Zorgvuldig handelen

Om te voldoen aan het zorgvuldigheidsbeginsel uit de Wet natuurbescherming, wordt tijdens de werkzaamheden de zorgplicht uit artikel 1.11 van deze wet in acht genomen. Dit houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden), voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden worden. Zo zal er gelegenheid worden gegeven aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden. Dit gebeurt door onder andere vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen) gefaseerd te verwijderen. Daarnaast zullen de werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uitgevoerd worden om verstoring van de nachtrust van en nachtactieve dieren zoveel mogelijk te vermijden.

Referenties

AD, 2017. *De wachtlijst is terug in de kinderopvang*. Beschikbaar op het World Wide Web via <https://www.ad.nl/binnenland/de-wachtlijst-is-terug-in-de-kinderopvang~a1eff6fa/>

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Kerkuil*. Beschikbaar op het World Wide Web: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-011-Kennisdocument-Kerkuil-1.0.pdf>

Gemeente Nijmegen, 2015. *Stadsmonitor -thema Bevolking-*. Beschikbaar op het World Wide Web via: http://www.nijmegen.nl/rapportenzoeker/Docs/Stadsmonitor%20jan2014_BEVOLKING_update%20jan2015.pdf

Jong, J. de, 2013. *De kerkuil, handleiding voor beschermers*. Beschikbaar op het World Wide Web via http://www.kerkuil.com/content/17825/download/clnt/42928_Handleiding_Kerkuilen.pdf

Kerkuilenwerkgroep Betuwe-Oost, 2017. *Kerkuilen.nu*. Beschikbaar op het world wide web via: <http://www.kerkuilen.nu/broed.htm>

Kinderopvang Totaal, 2016. *Kinderopvang regio Nijmegen groeit*. Beschikbaar op het World Wide Web via <https://www.kinderopvangtotaal.nl/kinderopvang-regio-nijmegen-groeit/>

Kinderopvang Totaal, 2016a. *Zorgkinderen hebben behoefte aan meer plusopvang*. Beschikbaar op het World Wide Web via <https://www.kinderopvangtotaal.nl/zorgkinderen-hebben-behoefte-aan-meer-plusopvang/>

KNMI, 2017. *Geografische overzichten van het weer in Nederland*. Beschikbaar op het World Wide Web via: www.knmi.nl

Krijgsveld, K.L., Smits, R.R., Winden, J. van der, 2008. *Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie*. Beschikbaar op het World Wide Web via file:///G:/Verstoringsgevoeligheid%20vogels.pdf

Regioplan, 2012. *Het gebruik van en de behoefte aan kinderopvang in de gemeente Nijmegen*. Beschikbaar op het World Wide Web via file:///C:/Users/Manuela/Downloads/C20130423o_3.14Rbr_MO10_EMBARGO_Subsidieverlening_VV E-locaties_bijlage_gebruik_behoefte_kinderopvang.pdf

Rijksoverheid, 2017. *Asbestbeleid voor minder gezondheidsrisico's*. Beschikbaar op het World Wide Web via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asbest/asbestbeleid>

RTL nieuws, 2017. *Kinderopvang weer in trek door opbloeiende economie*. Beschikbaar op het World Wide Web via <https://www.rtlnieuws.nl/gezin/kinderopvang-weer-in-trek-door-opbloeiende-economie>

Ruddock, M., Whitfield, D.P., 2007. *Review of Disturbance Distances in Selected Bird Species*. Beschikbaar op het World Wide Web via <http://www.snh.org.uk/pdfs/strategy/renewables/birdsd.pdf>

Sovon, 2017. *Kerkuil. Staat van instandhouding*. Beschikbaar op het World Wide Web via <https://www.sovon.nl/nl/soort/7350>

Bijlage 1: Huidige medewerkers NWC en hun kwalificaties

Tamar Braaksma

Werkzaam bij het NWC sinds 2015

Specialisatie: Libellen, vlinders, flora, vleermuizen

Drs. Hans Bruning

Werkzaam bij het NWC sinds 2001

Specialisatie: Flora, paddenstoelen.

Jeroen Dekker

Werkzaam bij het NWC sinds 2014

Specialisatie: Flora, vogels, vissen

Ing. Alexandra Haan, milieukundig ingenieur

Werkzaam bij het NWC sinds 1997

Specialisatie: Zoogdieren, vogels, amfibieën, dagvlinders, libellen, macrofauna, Wet natuurbescherming

Rob Haan

Werkzaam bij het NWC sinds 1986

Specialisatie: Zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, dagvlinders.

Ronald van Jeveren

Werkzaam bij het NWC sinds 1987

Specialisatie: Vogels, amfibieën, reptielen, dagvlinders.

Vivian Maas MSc, bosecoloog

Werkzaam bij het NWC sinds 2011.

Specialisatie: Vleermuizen, amfibieën, Wet natuurbescherming

Sanne Westbroek MSc, bioloog

Werkzaam bij het NWC sinds 2014

Specialisatie: Amfibieën, Wet natuurbescherming

Koen Woerdenbag

Werkzaam bij het NWC sinds 1997

Specialisatie: Flora.

Manuela Dubbeldam

Werkzaam bij het NWC sinds 2015

Specialisatie: Wet natuurbescherming

Anne Paulusse,

Werkzaam bij het NWC sinds 2017

Specialisatie: Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Wet Natuurbescherming. In deze wet is bepaald dat in het geval van een ruimtelijke ingreep ruim van tevoren bekeken moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paarverblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden

moeten blijven of anders tijdig op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaapperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Bijlage 3: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Als mitigerende maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Wet Natuurbescherming aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren. Indien goedgekeurd, wordt door de provincie een “positieve afwijzing” afgegeven.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding in gevaar?

“Ruimtelijke inrichting en ontwikkeling” of een “dwingende reden van groot openbaar belang” gelden echter niet als een wettelijk belang. Dit betekent dat de provincie in het kader van ruimtelijke ingrepen alleen een positieve afwijzing af kan geven.

Bescherming van vogelnesten

Artikel 3.1 lid 2 uit de Wet Natuurbescherming luidt:

“Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen”.

Voorafgaand en tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met eventueel aanwezige vogelnesten. Er is sprake van een nest wanneer er nestindicatief gedrag is waargenomen en/of er een broedsel aanwezig is. Het vernielen of beschadigen van een nest is verboden. Dit geldt voor alle vogelsoorten. De meeste vogels maken echter elk broedseizoen een nieuw nest of zijn goed in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen onder de bescherming van de Wnb wanneer het in gebruik is (tijdens het broedseizoen). Wanneer een dergelijk nest niet in gebruik is, is geen ontheffing nodig voor het vernielen of beschadigen ervan.

Verstoring van vogels is ook verboden, maar er bestaat een uitzondering voor verstoring die niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 5 Wnb). Dit betekent dat verstoring tijdens het broedseizoen toegestaan is, mits de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort gewaarborgd blijft.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn niet alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn, maar het hele jaar:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik

- zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
 3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
 4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tot slot is er nog een categorie 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voor deze soorten is extra onderzoek nodig, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Hieronder de lijst met jaarrond beschermde vogelnesten en vogelsoorten waarvan categorisatie gewenst is:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>